

Barbara Semenov: Problém generací v Austrálii

Z hlediska krajanů žijících v Austrálii je problém generací jednoznačně daný jejich vztahem ke státu, ze kterého odešli do své nové země u protinožců. Je známo, že na základě tří rozdílných exilových vln se zde vytvořily velmi odlišné generační skupiny.

Tak část druhé generace pouťorových uprchlíků, dnes „dětí“ ve věku šedesáti let, mluví dosud dobrou češtinou a udržuje nějaké spojení s vlastí svých rodičů. Tato generace je hrdá na svůj český původ, i když přirozeně dávno splynula s australskou identitou. Jejich rodiče dlouho nepřestávali věřit, že se budou moci vrátit zpět do vlasti, svůj odchod považovali za dočasný a systematicky vedli své děti k češství. Vnuci – tedy třetí generace – je však již zcela poaustralštěna, často bez většího zájmu o Českou republiku.

V případě další exilové vlny emigrantů z roku 1968 šlo o daleko rychlejší odcizení. Tito emigranti vzdali naději na návrat demokracie do tehdejšího Československa a tím pádem i naději na možnost vlastního návratu zpátky domů, a soustředili se všemi silami na co nejrychlejší integraci v nové zemi. Na své děti mluvili anglicky – většinou špatně, protože sami jazyk neuměli. Školou povinné děti spíš učili angličtinu své rodiče. Tak máme mezi sebou dnes Čechoaustralany, kteří neumí dobře ani anglicky ani česky. Emigranti z této pohnuté doby si přitom občas zasteskli a měli tendence se společensky sdružovat v komunitách. Spolky byly sice založeny na české vzájemnosti, ale byla to vzájemnost pouze mezi krajaný na australské půdě. Vztah k vlasti, která se nedokázala vymanit z područí totality, byl kritický až pohrdlivý. Není divu, že druhá generace této vlny nemá dnes k České republice žádný zvláštní vztah a žije plně australsky. Česko pro ni představuje maximálně jednu z atraktivních turistických destinací, kam se možná zajedou podívat. Nepociťují zde o nic větší sentiment než při návštěvě Paříže či Říma. Češtinou tito mladí lidé, věkově mezi 30 až 40 lety, většinou nevládnou.

Vlna emigrantů, kteří opustili Československo později, ale stále v době totalitní normalizace, má potomky ještě o něco mladší. Část krajanů této poslední emigrantské vlny, rozjařena později návratem do svobodné vlasti, začala s novým nadšením vštěpovat lásku k rodné zemi svým ratolestem, některé se později dokonce přesídlily do Čech, jako například moje dcera. To jsou ovšem výjimky, které potvrzují pravidlo, že krajanství a pocit sounáležitosti exilu k vlasti může jen zřídka kdy přesáhnout do druhé generace – alespoň v případě Austrálie, země příliš vzdálené a odlišné od domoviny krajanů a jejich dětí.

Sledujeme nový trend, kdy po dvaceti třech letech svobody v naší zemi, i následkem celosvětové globalizace, hovoříme o krajanech jako o zahraničních Češích. Krajané však nejsou zahraniční Češi a mnozí z nich se proti tomuto označení ohrazují. Ke krajanům se samozřejmě v Austrálii jako i jinde ve světě připojila velká skupina nově příchozích dnes už nikoli za politickým azylem, ale za prací, za zkušenostmi, za studiem, za rodinou. Jejich vztah k oběma zemím je stejně kladný. Jsou to Čechoaustralane, kteří skutečně chtějí být „Čechoaustralany - fifty fifty“. Tím pádem mají vedle své nutnosti integrovat se zájem sdružovat se a podnikat společné akce, které je v daleké a krásné Austrálii přenesou na chvíli alespoň virtuálně do daleké a krásné České republiky.

V posledním čísle Čechoaustralana, krajanském časopise, který vydávám v Austrálii, jsem psala o moderním vlastenectví, které se znovu objevuje mezi našimi mladými lidmi. Podobně jako mnozí krajané vracující se čas od času do České republiky, vidím lepší budoucnost této země právě s příchodem nové generace, která snad odmítne staré a donedávna zde panující zlovyky. Mladým se přežitky staré doby, jako je korupce, závist, hrubost, lajdáctví a lhostejnost, přirozeně nelíbí. Během svých nových postů v zahraničí a během svého dlouhodobého pobytu v Austrálii získávají představu o tom, v čem je třeba nápravy a v čem jejich země naopak vyniká nad ostatními. Nedávno jsem byla svědkem, jak neznámý mladík vystupující na Václavském náměstí s kytarou na otevřeném koncertu uvedl svoji skladbu slovy: „Zahraju vám písničku, kterou jsem složil kamarádům. Oni tu nejsou, jsou všichni v cizině, kam odešli, protože je to tu hrozně štválo. Teď mi píšou, že je to štve tam a chtějí se vrátit domů.“

Myslím, že je v nejlepším zájmu České republiky, aby se mladí lidé, poučení světem, vraceli zpátky domů. Austrálie je fascinující země, poslední dobou se stalo velkým hitem mezi mladými tam studovat. Studenti milují zejména Sydney, kde ve velmi těžkých finančních podmínkách prožívají „time of their life“ - nejlepší léta svého života. Bylo by dobré, kdyby něco z australské přátelské

mentality a tamního pozitivního myšlení a přístupu k životu, ve kterém se tak zhlédli, přenesli zpátky do Čech.

A jak to vypadá s komunitou nové mladé generace, která se rozhodla zapustit přece jen kořeny u protinožců? Jisté je, že vztah jejich potomků k vlasti se bude odvíjet od touhy a ambicí matek vštěpovat dítěti tradiční české hodnoty a zachovat pro ně mateřský jazyk i v anglicky mluvící zemi. Proto je třeba podporovat veškeré úsilí českých škol, které dnes pracují v zahraničí. Víme, že česká vláda uvolňuje nemalé finanční prostředky pro chvályhodné hnutí České školy bez hranic. Ačkoliv není Česká a slovenská škola v Sydney přímo její součástí, spolupracuje s Českou školou bez hranic a vykazuje dnes již slibné výsledky. V Melbourne funguje úspěšně školička pro děti trochu skromnější, která je spíše školou-hrou a dosud nepatří k oficiálnímu řetězci Českých škol bez hranic.

Pořádáme konference o problémech komunit a o jejich mladé generaci. Přitom chybí skutečný fyzický kontakt České republiky s těmito komunitami. Například – v jakémsi podvědomí zde panuje názor, že v Melbourne je aktivní sokolská organizace. Omyl. Jedná se o spolek čítající 142 členů – většinou důchodců, z nich se přibližně dvacet schází jednou týdně v Národním domě na zákusek a na partičku mariáše. Na poslední valnou hromadu dorazilo 30 členů. To je povážlivě málo, uvědomíme-li si, že v Melbourne a jeho okolí žije přibližně sedm tisíc Čechů! V Národním domě působí také zmiňovaná školička dětí a mladých rodičů, o víkendech se stává z domu diskotéka pro omladinu, spíš australskou. Díky rozháranosti české komunity, která, pramenila z tradičních českých nešvarů, jako je boj o moc, ovládnutí financí, závisti a nepřejčnosti a kulminovala před pár lety, se spolek sídlící v Národním domě téměř rozpadl.

Mladá generace Čechů v Melbourne se mezitím přirozenou a nespolkovou cestou sama spojila přes Facebook a tažena silnější komunitou nové generace Slováků se schází spíš v populární slovenské restauraci Koliba nebo v přírodě českého krajanského letoviska Šumava. Tam také z vlastní iniciativy a z vlastních zdrojů připravují mladí Češi a Slováci již třetím rokem krajanský festival Vodafest. Neznamená to, že by nová generace nectila starou, ráda ji vidí na svých akcích, ale do tzv. Sokola – Národního domu ji stěží dostanete. Národní dům, který byl svépomocí vybudován před třiceti lety vlastenecky smýšlejícími Čechy a tehdy aktivními Sokoly, dnes chátrá a jeho budoucnost je nejasná. I kdyby však jen pro zachování tohoto dědictví melbournské české pospolitosti, zaslouží si toto zařízení veškeré možné podpory. A také proto, že Národní dům zůstává stále otevřen zájmům, občasným kulturním akcím a případným potřebám mladé generace. Na rozdíl od klubu v Brisbane.

Tam byli počátkem tohoto roku mladí přímo vyhoštěni, když byly vedením klubu upřednostněny pravidelné večere – knedlovpřozelo pro starousedlíky – před jediným koncertem české zpěvačky Lenky Filipové v Queenslandu na jejím turné po Austrálii. Mladí lidé v Brisbane se museli obrátit na polský klub, který poskytl azyl této úspěšné akci. Vedení komunity, které není vstřícné novým trendům mladé generace, může mít také na svědomí její odklon od krajanské aktivity v budoucnu. Dle nejnovějších zpráv, které jsem obdržela tento týden z Austrálie, se stejná situace jako přes kopírák opakuje v Sydney – v tamním českém a slovenském Country klubu.

Bylo by dobré, kdyby konzuláty usilovaly o lepší a širší propojení s krajany a poctivé tlumočení jejich názorů v České republice. I o těchto věcech bychom měli vědět a hovořit, chceme-li se zabývat problémy generací v krajanských komunitách. Jen tak mohou být naše konference podporou a přínosem dalším generacím Čechů žijících v zahraničí.

♣ *Česká a československá krajanská komunita v Austrálii bývá uváděna jako pátá nejsilnější na světě (po krajanských komunitách v USA, na Slovensku, v Kanadě a Chorvatsku). Údaje o přesném počtu krajanů se různí, australské sčítání lidu v roce 2006 uvádělo 21.196 Čechů. Dle odhadu velvyslanectví ČR je nutno k tomuto údaji připočítat přibližně 6.000 Čechů, kteří v Austrálii přechodně studují (5.000) nebo dlouhodobě pracují (1.000). Část krajanské komunity je podchycena v krajanských spolcích. Společenského života českých spolků se i nadále zúčastňuje početná skupina slovenských krajanů. Nejsilnější krajanské komunity jsou soustředěny v největších australských městech Sydney a Melbourne, menší komunity v okolí Canberra, Adelaide, Brisbane a Perthu. V okolí Sydney žije cca 35% (9. 500) všech Čechů v Austrálii, v Melbourne a jeho okolí pak cca 25% (6.750).*